

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA VATANNI SEVISH TUYG'USINI O'STIRUVCHI SHE'RLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Xudoyqulova Gulshan Xudoyor qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23129300>

Annotatsiya: Ushbu tezisda 1-2-sinf o'quvchilarida vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishda darslikda berilgan she'rlarning ahamiyati yoritilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida Vatanni sevish tuyg'usini o'stiruvchi she'rlardan darslarda foydalanib, qanday natijalarga erishish mumkinligi, bolalar ijodkorlari asarlarining bosh g'oyalari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim va tarbiya, "She'r" atamasi, vatanparvarlik, "Ozod Vatan mehri" she'ri, Kavsar Turdiyeva, Qozi Ismoil, Muhiddin Omon, Miltiqboy Xonnazarov.

She'riyat bolalar uchun yozilgan she'rlar o'quvchilarda Vatanga muhabbat, milliy g'urur, Vatanga sadoqat kabi tuyg'ularni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

1-sinf o'qish savodxonligi darsligining 1-qismi 1- bo'limi "Aziz Vatan, jonajon Vatan! " deb nomlangan va G'ulom Shomurodning "Ozod Vatan mehri" she'ri berilgan. U o'zining "Ozod Vatan mehri" she'rida O'zbekistonni ozod diyor, ko'rkam, buyuk Vatan, tuprog'i zar, hosildor, bag'ri bog' va chamanzor deya ta'riflaydi. O'zbekistonni naqadar go'zal diyor ekanligi so'z orqali baiiy tasvirlangan. She'rdan foydalanilgan so'zlar soddaligi, bolalar tez tushunib olishi bilan birga serqirra mazmunga ham egadir. "Dildan tuyib Vatan mehrin" degan qatorlari orqali o'quvchini o'z Vatannini yurakdan sevishga undaydi.

Yana bir zamonaviy ijodkor Qozi Ismoilning "Biz askarmiz" she'ri 1-sinf o'qish savodxonligi darsligida berilganning "Biz askarmiz" she'ri 1-sinf o'qish savodxonligi darsligining uyga vazifa qismida yodlash vazifa qilib berilgan.

Ushbu she'r bola tilidan aytilgani bilan diqqatga sazovordir. Shoir ushbu she'ri orqali o'quvchini askar qanday xislatlarga ega bo'lishi kerakligi haqida fikrlashga undaydi.

Biz yosh askar, mard-u maydonmiz.

Bu satrlar aynan yosh avlodni kelajakda Vatan himoyachisi bo'lishi kerakligiga chorlov sifatida qabul qilishimiz mumkin. O'quvchilarni mard, jasur bo'lib kamol topishga undayapti.

Ona Vatanga, ko'ksi qalqonmiz.

She'rning eng kulminatsion nuqtasi deb ushbu satrlarni aytsak bo'ladi. O'quvchiga oliy burchimiz Vatan oldidagi burchimiz, uni asrab, avaylashimiz ekanligi o'rgatilyapti. Shoir o'quvchilarni birdamlikka, ahillikka chorlayapti. Birdamlik katta kuch ekanligi e'tirof etilyapti.

Kavsar Turdiyeva o'zbek adabiyotida faoliyat yuritayotgan yozuvchilardan biri bo'lib, u bolalar yozuvchisi hisoblanadi. Uning asarlarida bolalar ruhiy olami, tarbiya, insoniylik, mehr-oqibat kabi mavzular yoritiladi. 1-sinf o'qish savodxonligi darsligida uning "Vatani borning – baxti bor" she'ri berilgan. She'rdan Vatan – bu inson uchun eng aziz, eng muqaddas joy. O'z yurtiga ega bo'lgan inson baxtlidir, chunki Vatan xavfsizlik, erkinlik, tinchlik va faxr manbaidir. Bolaning

tilidan ifodalangan bu g'oya o'quvchiga soddaligi bilan yetib boradi, ammo mazmun jihatdan juda chuqurdir. Bolalarda yurtga sadoqat va minnatdorchilik hissini shakllantiradi.

2-sinf o'qish savodxonligi darsligining 1-qismi 1-bobi "Ona Vatan bag'rida baxtiyor avlodlar!" deb nomlangan. Miltiqboyning 2-sinf o'qish savodxonligi kitobida "Ona Vatan" she'ri keltirilga. Vatan ona bilan tenglashtirilada, ammo jondan ustun qo'yilmoqda. Yozuvchi bu misralari orqali Vatan uchun kerak bo'lsa jonni fido qilish kerak, Vatan jondan ham azizdir demoqchi.

2-sinf o'qish savodxonligi darsligida berilgan Muhiddin Omonning "Salom, maktab!" she'rini olishimiz mumkin. She'rning asosiy g'oyasi maktab haqida bo'lsa ham, ammo uning bosh g'oyasi vatanparvarlik, vatanga munosib, sodiq o'g'il – qiz bo'lib kamol toppish kerakligi turibdi.

So'zimizning isboti sifatida yana bir she'rni olishimiz mumkin. 2-sinf o'qish savodxonligi darsligida berilgan Rauf Tolibning "O'zbek tili" she'rida ham asosiy go'ya vatanparvarlik, yurtni sevish, uning tarixini o'rganish, kelajagiga munosib hissa qo'shish yotadi.

Kimning ona Vatanga, mehri bo'lsa ziyoda.

Uni ona tilida, eta olsin ifoda.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf darsliklaridan o'rin olgan Vatanni madh etuvchi she'rlar o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usining rivojlanishiga, o'z yurt, xalqiga, ajdodlariga munosib inson bo'lishga undaydi. Bolalar yozuvchilari o'z she'rlari yordamida o'zbek bolalarining O'zbekistonga foydasi tegadigan, komil inson bo'lib kamol topishiga xizmat qiladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'qish savodxonligi . I qism : - 1-sinflar uchun darslik/ U.B.Aydarova , N.K.Azizova – Toshkent: Novda, 2024
2. O'qish savodxonligi . I qism : - 2-sinflar uchun darslik/ U.B.Aydarova – Toshkent: Novda, 2024
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5466-son "Yoshlar kelajagimiz" Davlat dasturi , 2018-yil 27-iyun.